

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ Z GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2021 - 2025 ZA ROK 2023

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Tomaszów Lubelski na lata 2021-2025 opisuje zasady działania systemu, strukturę, cele, wymienia instytucje, organizacje, służby i środowiska włączone do programu oraz zasady ich współpracy.

Program precyzuje działania podejmowane na rzecz realizacji założonych celów, zadania w ramach obszarów działań, podmioty szczególnie zaangażowane w dane działanie, obszary i kierunki działań, ochronę i pomoc osobom dotkniętym przemocą, oddziaływanie na sprawców przemocy, wskaźniki osiągania celów, zasady jego ewaluacji, zadania i kompetencje członków organu odpowiedzialnego na poziomie gminy za funkcjonowanie Programu.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie funkcjonuje na podstawie Uchwały Nr XXVI/223/2021 Rady Gminy Tomaszów Lubelski z dnia 26 lutego 2021 roku w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 -2025.

I. Podstawa prawna realizacji systemu:

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021, poz. 1249 z późn. zm.)

II. Cel główny programu to: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Tomaszów Lubelski.

Cel ten oparty jest na realizacji zadań gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez promowanie działań edukacyjno-profilaktycznych, ochronę a także rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy instytucjonalnej. Adresatami Programu są mieszkańcy Gminy Tomaszów Lubelski, a w szczególności osoby i rodziny uwiękane w przemoc domową, osoby i rodziny zagrożone przemocą, a także dzieci i młodzież oraz podmioty działające w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Osiągnięcie powyższego celu jest możliwe poprzez realizację czterech celów szczegółowych, zdefiniowanych jako:

1. Podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej wobec problemu przemocy w rodzinie w ramach działań profilaktycznych i edukacyjnych adresowanych do mieszkańców Gminy Tomaszów Lubelski.
2. Zintensyfikowanie działań w zakresie ochrony i udzielenia pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
4. Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez zacieśnienie współpracy pomiędzy nimi.

Ad.1. Podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej wobec problemu przemocy w rodzinie w ramach działań profilaktycznych i edukacyjnych adresowanych do

mieszkańców Gminy Tomaszów Lubelski przeprowadzono poprzez edukację społeczną, profilaktykę w ramach realizacji projektu „Zintegrowany system zapobiegania przemocy domowej w gminie Tomaszów Lubelski” finansowanego z funduszy środków norweskich i środków krajowych.

Wdrożono działania mające na celu poprawę systemu przeciwdziałania przemocy domowej poprzez m.in. zainicjowanie nowatorskich działań w zakresie wczesnej profilaktyki:

1. **Kompleksowy program przeciwdziałania przemocy domowej –utworzono Centrum dla Rodzin w koncepcji modelu mieszanego.** W Centrum udzielano wsparcia systemowego na poziomie społeczności lokalnej, współpracy międzyinstytucjonalnej i poziomie klientów (indywidualnym, rodziny). W ramach działalności Centrum dla Rodzin udzielane było poradnictwo i wsparcie psychologiczne i specjalistyczne z zakresu pracy socjalnej oraz poradnictwo prawne, w ramach oferty własnej i oferowanej przez jednostki współpracujące na rzecz rodzin, m.in.. specjaliści zaangażowani w Punkcie Informacyjno- Konsultacyjnym dla osób dotkniętych przemocą i uzależnieniami, które jest finansowane ze środków gminy. Udzielano także specjalistycznego poradnictwa dla rodziców nastoletnich dzieci. W ramach centrum poradnictwa i wsparcia udzielali psycholog i specjaliści z zakresu pracy socjalnej. Ta forma wsparcia łączona była z badaniem relacyjności, za pomocą Narzędzia Oceny Ryzyka Relacyjnego. W ramach poradnictwa dla rodziców nastoletnich dzieci prowadzona jest dalsza praca w 124 rodzinach. Rodziny będą objęte tym wsparciem w dłuższych okresach czasu, z uwagi na, że ich problemy wymagają długofalowego poradnictwa i wsparcia w zakresie umiejętności wychowawczych.
2. **Warsztaty i spotkania promujące rozwój i wsparcie dobrych relacji w rodzinie.** Zajęcia promujące równość kobiet i mężczyzn. Mieszkańcy gminy Tomaszów Lubelski obejmowani byli wywiadami NORR. W wyniku przeprowadzenia 73 wywiadów do udziału w zajęciach z zakresu podnoszenia jakości relacyjności i wiedzy dotyczącej równości szans i godzenia ról w rodzinie zakwalifikowano 40 osób (20 par)do udziału w warsztatach. Szkolenie organizowane w grupach 10 osobowych, połączone z programem "Randka dla par", w sobotni wieczór. Zajęcia były prowadzone przez czterech specjalistów z zakresu psychologii i nauki o rodzinie, w grupach, w celu ich największego urozmaicenia, w formie wykładowo- warsztatowych, także w plenerze, aby w pełni wykorzystać autorskie programy trenerów.
3. **Konsultacje indywidualne dla rodziców nastoletnich dzieci.** W ramach realizacji poradnictwa dla rodziców nastoletnich dzieci prowadzona była praca w 124 rodzinach. 36 rodzin skorzystało z porad udzielanych przez psychologa a pozostałe w zakresie porad specjalistycznych, świadczonych przez pedagogów i specjalistów pracy socjalnej. Rodziny były objęte tym wsparciem długofalowo, z uwagi na, że ich problemy wymagają długofalowego poradnictwa i wsparcia w zakresie umiejętności wychowawczych w sytuacji pojawiających się trudności, które są związane z nastoletnimi dziećmi.
4. **Kampania społeczna „ Dobre relacje dają satysfakcję”.** Na poziomie profilaktyki uniwersalnej z we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Tomaszowie Lubelskim realizowano kampanie społeczną „Dobre relacje dają satysfakcję”. Działania w ramach kampanii miały na celu rozwijanie relacyjności

poprzez m.in. zwrócenie społeczności lokalnej na istotę bliskich więzi rodzinnych, zachęcenie do budowania wartościowych relacji rodzinnych, partnerskich, które będą stanowić solidny fundament oraz czynnik wspierający i chroniący przed zachowaniami ryzykownymi i przemocą domową. W ramach działania zorganizowano 10 wydarzeń, spotkań ze społecznością lokalną gminy. Były to m.in.: dla członków Klubu Seniora w WDK w Majdanie Górnym, KGW w Majdanie Górnym oraz uczestników, tj. Środowiskowego Domu Samopomocy w Szarowoli, uczestników Klubu Integracji Społecznej przy GOPS w Tomaszowie Lubelskim, Event z okazji "Dnia Rodziny" zorganizowany w Szkole Podstawowej w Podhorcach, Dzień z tatą zorganizowany w Świetlicy Środowiskowej w Majdanku, Dzień Wiatru w miejscowości Ruda Wołoska z atrakcjami dla dzieci, jesienne spotkanie z Seniorami z Klubu Seniora w Majdanie Górnym w ramach "Dnia pieczonego ziemniaka".

5. **Edukacja i profilaktyka w zakresie uzależnień i przemocy na dożynkach gminnych w Szarowoli** - członkowie Zespołu wraz z Pełnomocnikiem Wójta ds. uzależnień i członkami GKRPA obecni byli ze swoim stoiskiem edukacyjno-informacyjnym. W czasie wydarzenia promowano kampanie „Dobre relacje dają satysfakcję”, działalność Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego rozpowszechniano ulotki edukacyjne oraz rozmawiano z mieszkańcami na temat zjawiska przemocy i uzależnień w rodzinie.
6. **Rozpowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych** w formie ulotek, broszur, plakatów, m.in. ze Stowarzyszenia BONA FIDES i Oficyny Wydawniczej SPS kierowanych do dorosłych mieszkańców Gminy Tomaszów Lubelski, pn. „Stosowanie ustawy antyprzemocowej” i dla realizatorów procedury NK”, „ Praktyczne aspekty kontaktu pomocowego” i „ Jak skutecznie realizować działania”, „Ochronić się przed przemocą – poradnik dla osób krzywdzonych”, Procedura „ Niebieskie Karty” i inne przepisy prawne – informator dla ofiar i świadków przemocy, ulotka „ Karta dla osoby stosującej przemoc”, ulotki promujące telefon Ogólnopolskiego Pogotowia dla ofiar przemocy w rodzinie” Niebieska Linia” , ulotki i plakaty kampanii „ Dobre relacje dają satysfakcję”.
7. **Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży zajęć edukacyjnych w zakresie profilaktyki agresji i przemocy** realizowane w ramach szkolnych programów profilaktycznych. Tematyka poruszanych spraw dotyczyła emocji i radzenia sobie z nimi, agresji rówieśniczej, cyberprzemocy, stresu, sytuacji kryzysowych, skutkach doświadczania przemocy domowej i zasad pomagania osobom pokrzywdzonym.
8. **Aktualizowanie strony internetowej zawierającej podstawową wiedzę o zjawisku przemocy w rodzinie**, poprzez publikację artykułów merytorycznych na temat zjawiska przemocy, informacji dotyczących pomocy i poradnictwa osobom dotkniętym przemocą, m.in. Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia w Tyszowcach, bazy danych instytucji na terenie gminy i powiatu tomaszowskiego świadczących pomoc osobom uwięzionym przemoc. Ponadto promowano działalność Okręgowego Ośrodka Pomocy Pokrzywdzonym Przepiętstwem i Lokalnego Punktu mającego siedzibę w Tomaszowie Lubelskim poprzez przedstawienie oferty pomocowej dla osób dotkniętych przepiętstwem, w tym też przemocą.

Ad. 2 Zintensyfikowanie działań w zakresie ochrony i udzielenia pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie:

1.) Udzielanie profesjonalnej pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą. Realizacja procedury „Niebieskie Karty”, poradnictwo specjalistyczne dla osób uwikłanych w przemoc. Interwencja w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” podejmowana jest wobec rodzin dotkniętych przemocą przez Zespół Interdyscyplinarny.

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jest koordynowanie i integracja działań przedstawicieli różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności poprzez prowadzenie następujących działań :

1. Diagnozowanie problemu przemocy na poziomie lokalnym;
2. Inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonaniu właściwym podmiotom.
3. Inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
4. Opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
5. Rozpowszechnienie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
6. Powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
7. Monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
8. Kierowanie osoby stosujących przemoc do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową.
9. Składanie na wnioski grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia.

Osoby uwikłane w przemoc korzystały z poradnictwa specjalistycznego w Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym ds. uzależnień i przemocy przy GOPS w Tomaszowie Lubelskim. Poradę udzielała zatrudniona w ramach umowy zlecenia kadra: prawnik, psycholog oraz pracownik socjalny. Poradnictwo świadczone było stacjonarnie. Ponadto osoby z terenu gminy Tomaszów Lubelski korzystały ze wsparcia i poradnictwa Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Tomaszowie Lubelskim.

Szczegóły zawarte są w sprawozdaniu z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego –Załącznik nr 2 do sprawozdania.

Ad.3 Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez:

- 1) Zapewnienie skutecznych form oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową;
- 2) Zapobieganie kontaktowaniu się osób stosujących przemoc w rodzinie z osobami dotkniętymi przemocą przy wykorzystaniu środków ochrony (nakaz opuszczenia mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, zakaz zbliżania się do mieszkania i jego najbliższego otoczenia)

Szczegóły zawarte są w sprawozdaniu z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego –Załącznik

nr 2 do sprawozdania.

AD. 4 Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez zacieśnienie współpracy pomiędzy nimi. Realizowanie tego celu odbywa się poprzez systematyczne doskonalenie i wzmacnianie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie m.in. udział w szkoleniach, warsztatach i superwizji. W ramach zadań realizowanych w w/w Projekcie zorganizowano cykl szkoleń dla specjalistów. Przeszkolono łącznie 50 osób. Zorganizowano dodatkowe szkolenie dla specjalistów z powodu zgłaszanej potrzeby związanej ze zmianą ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

III. Instytucje, organizacje, służby włączone do systemu

1. Gmina Tomaszów Lubelski jako jednostka samorządu terytorialnego.
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Lubelskim
3. Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla osób Dotkniętych Przemocą i Uzależnieniami
4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tomaszowie Lubelskim
5. Komenda Powiatowa Policji w Tomaszowie Lubelskim
6. Sąd Rejonowy w Tomaszowie Lubelskim
7. Prokuratura Rejonowa w Tomaszowie Lubelskim
8. Szkoły, Placówki kulturalne
9. Placówki Ochrony Zdrowia
10. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Tomaszowie Lubelskim
11. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Tomaszów Lubelski w Majdanie Górnym.

W związku z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy z dnia 09 marca 2023r. istotnie rozszerzono zakres przedmiotowy i podmiotowy ustawy, w których organy reprezentowane w zespole interdyscyplinarnym zobowiązane są do założenia i prowadzenia procedury „Niebieskie Karty”. Bezpośrednio po wejściu w życie zmian (22.06.2023r.) konieczne było wykonanie szeregu czynności technicznych m. in. przyjęcie przez Radę Gminy uchwały w sprawie trybu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego, powołaniu nowego Zespołu przez Wójta Gminy oraz przyjęcia regulaminu pracy zespołu obejmującego znacznie szerszy niż do tej pory obszar działania.

IV. 1. Szczegółowe zestawienie realizowanych w 2023 roku zadań wynikających z Programu obrazuje załącznik Nr 1 do niniejszego sprawozdania.

2. Sprawozdanie z realizacji zadań Zespołu Interdyscyplinarnego zawiera załącznik nr 2.

V. Podsumowanie

Realizowane działania w ramach realizacji Programu w sposób znaczący wpłynęły na wzrost wiedzy i świadomości zarówno służb odpowiedzialnych za przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej, jak i osób uwikłanych w przemoc. Tutaj znaczącą rolę odniosły działania projektowe. Dzięki pozyskanym środkom było możliwe przeprowadzenie szeregu działań, zarówno w ramach profilaktyki uniwersalnej i selektywnej oraz szkoleń dla specjalistów. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie jest procesem wymagającym czasu, wysiłku, nakładów finansowych, zaangażowania wielu służb a także zmiany świadomości społecznej. Rekomendacje w zakresie dalszych działań i usprawnienia realizacji zadań programu:

1. Kontynuowanie i rozwijanie partnerskiej współpracy między instytucjami, podmiotami – głównie Policją, GOPS, służbą zdrowia, oświatą, sądem oraz GKRPA.
2. Szerzenie świadomości społecznej w tym propagowanie postaw wolnych od przemocy.
3. Doskonalenie zasobów kadrowych i lokalowych osób podejmujących działania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym stałe podnoszenie kompetencji zawodowych.
4. Zapewnienie dedykowanych środków finansowych z przeznaczeniem na :
 - a) realizację zadań Programu, w tym wydzielenie specjalnego paragrafu 85205
 - b) sfinansowanie specjalistycznych szkoleń dla członków zespołu i grup roboczych w tym z superwizji, w zakresie przeciwdziałania przemocy i uczenia umiejętności diagnozowania przemocy;
 - c) prowadzenie zajęć edukacyjnych podnoszących kompetencje wychowawcze i służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych alternatywnych wobec stosowania przemocy metod i kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych występowaniem przemocy;
 - d) organizowanie zajęć edukacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych;
 - e) tworzenie warunków umożliwiających osobom dotkniętym przemocą w pierwszej kolejności otrzymanie mieszkań socjalnych.